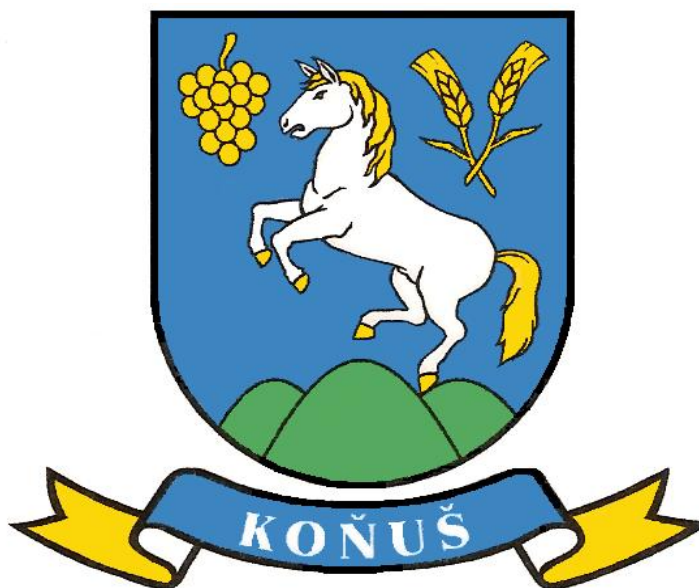

Program rozvoja obce Koňuš
Programovacie obdobie na roky 2015-2019

PROGRAM ROZVOJA OBCE KOŇUŠ

Programovacie obdobie 2015 - 2019

Program rozvoja obce Koňuš
Programovacie obdobie na roky 2015-2019

Názov:	Program rozvoja obce Koňuš na obdobie 2015-2019
Územné vymedzenie:	Košický kraj, okres Sobrance, obec Koňuš
Dátum platnosti:	2015 - 2019
Verzia:	1.0.
Publikovaný verejne:	

Základné údaje	
Kraj:	Košický kraj
Okres:	Sobrance
Región:	Zemplín
Poloha:	2015 - 2019
Nadmorská výška:	272 m n. m.
Rozloha:	2 324 ha; 23,24 km ²
Počet obyvateľov:	331
Hustota obyvateľstva:	14,24 obyv./km ²
Nacionálne:	
PSČ:	072 63
ŠUJ	00325333
EVČ	SO
Tel. predvoľba	+421
Oficiálne adresy:	
Adresa:	Koňuš č. 39, 072 63 okr. Sobrance
Web:	www.konus-obec.sk
E-mail:	konus@lekosonline.sk
Telefón:	056/652 33 15

OBSAH

Úvod.....	4
ANALYTICKÁ ČASŤ PRO.....	13
1 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE	13
1.1 História obce	13
1.2 Prírodné pomery	13
1.3 Technické pomery	14
1.4 Doprava	14
1.5 Životné prostredie	14
1.6 Obyvateľstvo	15
1.7 Vzdelanie	15
1.8 Bývanie	16
1.9 Školstvo a vzdelanie	16
1.10 Sociálna sféra	17
1.11 Zdravotníctvo	19
1.12 Kultúra - deti, mládež, dôchodcovia	19
1.13 Ubytovacie zariadenia.....	19
1.14 Služby - Stravovacie a reštauračné služby	19
1.15 Cestovný ruch.....	19
1.16 Rekapitulácia rozpočtu obce za roky 2009 - 2014	20
1.17 Samospráva	20
1.18 Identifikácia hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia a analýza vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj situácie územia	21
Ex-post hodnotenia existujúceho PHSR vrátane vyhodnotenia rozpracovaných investičných a neinvestičných projektov k 31. 12. 2015	23
1.19 Analýza silných a slabých stránok územia	25
2. STRATEGICKÁ ČASŤ	27
2.1 Vízia územia	27
2.2 Formulácia a návrh stratégie	28
2.3 Strategické ciele v jednotlivých politikách	30
3. PROGRAMOVÁ ČAS.....	31

3.1 Akčné plány.....	31
4 REALIZAČNÁ ČASŤ	34
4.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PRO	34
4.2 Systém monitorovania a hodnotenia plnenia PRO	35
4.3 Akčný plán	37
5 FINANČNÁ ČASŤ	38
5.1 Indikatívny finančný plán na celú realizáciu PRO	38
6 ZÁVER	39
7 Prílohy	40
7.1 Zoznam informačných zdrojov použitých v PRO	40
7.2 Zoznam skratiek použitých v PRO	41

ÚVOD

Program rozvoja obce Koňuš na roky 2015-2019 (PRO) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja, ktorý vychádza z PHSR Košického samosprávneho kraja. Program rozvoja obce je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja obce. Programom rozvoja obce Koňuš sa realizuje podpora rozvoja na úrovni miestnej samosprávy, pričom sa kladie dôraz na ekonomickú, sociálnu a kultúrnu sféru. Program je zameraný na ciele opatrenia, navrhované pre oživenie ekonomického, sociálneho a kultúrneho rozvoja obce Koňuš, ktorý vychádza z predošlého PHSR mikroregiónu BOROLO. Dokument Program rozvoja obce Koňuš sa na základe výsledkov ročného hodnotenia bude priebežne aktualizovať a dopĺňať. Bol spracovaný na základe zákona Národnej rady SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona číslo 309/2014 Z. z., ktorý definuje Program rozvoja obce ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života obce. Súčasťou programu je aj návrh jeho administratívneho a finančného zabezpečenia. Zákon stanovuje aj úlohy, týkajúce sa vypracovania, schvaľovania, zabezpečenia plnenia a pravidelného vyhodnocovania predmetného programového dokumentu. Pri spracovaní programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch). Program rozvoja obce rieši ekonomický, sociálny a kultúrny rozvoj obce Koňuš a je súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Sústava je členená na strategické programové dokumenty vypracovávané na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov a obcí a programové dokumenty Európskej únie (pre využitie zdrojov štrukturálnych fondov).

V súlade s programovaním sa uskutočňuje podpora regionálneho rozvoja na základe:

- Miestnej úrovni
- Národnej úrovni

Miestna úroveň

- územný plán obce
- program rozvoja obce (strednodobý programový dokument spracovaný na úrovni obce
- viacročný rozpočet

Národná úroveň

Stratégie, priority a podmienky Slovenskej republiky na využívanie fondov EÚ tak, aby sa dosiahli priority stratégie Európa 2020 určuje Partnerská dohoda. Jedná sa o základný národný dokument, zastrešujúci všetky operačné programy Slovenskej republiky pre nové programové obdobie. Stretnutím so zástupcami Európskej komisie sa 25. januára 2013 začali neformálne vyjednávania k príprave Partnerskej dohody a operačným programom Slovenskej republiky na roky 2014-2020. Po tomto nasledovali aj ďalšie neformálne kolá rokovaní, o ktorých bližšie informácie sú prístupné na stránkach Úradu vlády, ale aj Centrálného koordinačného orgánu pre fondy EÚ v podmienkach SR.

Hlavné rozvojové potreby s možnosťou financovania opatrení v rámci fondov Spoločného strategického rámca EÚ v podmienkach SR definuje Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom Slovenskej republiky na roky 2014 - 2020. Následne tento dokument predstavuje základ pre negociácie s Európskou komisiou k Partnerskej dohode a operačným programom Slovenskej republiky na roky 2014-2020.

Strednodobý programový dokument ktorým je program hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja, je v súlade s cieľmi a prvoradými potrebami ustanovenými v národnom pláne a s podkladom na vypracovanie príslušného regionálneho operačného programu, ktorého vypracovanie zabezpečuje samosprávny kraj.

Hlavnou víziou Košického samosprávneho kraja je vzájomná spolupráca jednotlivých aktérov z akademickej, podnikateľskej a verejnej obce s cieľom mobilizácie sociálneho kapitálu obyvateľov Košického kraja pri hľadaní riešení aktuálnych problémov v oblasti regionálneho rozvoja.

Za najzložitejší a najzávažnejší problém v oblasti regionálneho rozvoja v Košickom kraji je považovaná postupná sociálna degradácia postupne zvyšujúcej sa časti obyvateľov a z toho vyplývajúca nezamestnanosť, nízke mzdy a chudoba. Vo väčšine tradičných odvetví priemyslu a služieb sa postupne znižuje dopyt po pracovnej sile. Na globálnych trhoch výrazne zvyšuje tlak na rast produktivity práce konkurenčný tlak, čoho následkom je rušenie tzv. „nepotrebných“ pracovných miest a s tým spojená aj rastúca nezamestnanosť. Nie je reálny predpoklad, že bez zmeny doterajšej hospodárskej politiky sa zamestnanosť ešte niekedy podarí udržateľným spôsobom dostať aspoň na predkrízovú úroveň pred rokom 2008. Podľa štatistík Slovenská ekonomika z hľadiska jej základnej funkcie, „zabezpečovania pracovných príležitostí“ pre obyvateľov, patrí v tejto oblasti dlhodobo medzi najslabšie nielen v Európskej únii ale aj v OECD. Z týchto skutočností vyplýva základné poslanie Košického samosprávneho kraja ktorým je intenzívna podpora tvorby nových pracovných miest a iniciatív vedúcich k rastu miezd v Košickom kraji.

- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, aktualizácia 2010,
- Národný program reforiem, máj 2012,
- Návrh základných princípov na prípravu Partnerskej dohody Slovenskej republiky na programové obdobie 2014 – 2020,
- Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020, 2010,
- 2. etapa Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009 - 2015

Programové dokumenty Európskej únie Nadnárodnej úrovni pre využitie štrukturálnych fondov tvoria:

- Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast
- Spoločný strategický rámec EK, marec 2012
- Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom)
- CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012
- CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT)
- CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu
- CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu,
- CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+
- CENTROPE – Stratégia v oblasti kultúry a cestovného ruchu 2013+
- Hlavným dokumentom pre vyjednanie podpory zo Štrukturálnych fondov Európskej únie je Národný regionálny (rozvojový) plán (RDP – Regional Development Plan)
- Rámec podpory spoločenstva (CSF – Community Support Framework), ktorý bude vytvorený na základe Národného rozvojového plánu v spolupráci s Európskou komisiou,

je hlavným dokumentom vymedzujúcim poskytnutie podpory zo štrukturálnych fondov Európskej únie

- Sektorové operačné programy (SOP – Sectoral Operation Programme), ako taktické dokumenty vytvorené na úrovni ministerstiev, rozpracovávajú problémové celky stratégií majúcich plošný (celoštátny) charakter, pre ktoré bude potrebné spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie
- Regionálne operačné programy (ROP – Regional Operation Programme), ako taktické dokumenty, ktoré následne budú spracované na úrovni regiónov NUTS II a rozpracovávajú hlavne tie problémové celky stratégií, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie
- Strategické usmernenia Spoločenstva (SUS) – ROP odráža 1 usmernenie SUS tzn. „urobiť Európu a jej regióny atraktívnejším priestorom pre investície a prácu“, a súčasne 3 usmernenie SUS t.j. vytvorenie väčšieho množstva pracovných príležitostí a kvalitnejších pracovných miest“

Jednotlivé strategické dokumenty sú vypracovávané vo vzájomnej nadväznosti a postupnosti. Implementácia Programu rozvoja obce Koňuš je zložitý a náročný proces. Za jeho realizáciu so zabezpečením všetkých väzieb na strategické a programové dokumenty SR a EÚ budú zodpovední predstavitelia samosprávy obce Koňuš. Návrh spôsobu implementácie bude treba dopĺňať v súlade s organizačnou štruktúrou samosprávneho úradu, jeho kompetenciami v nadväznosti na vývoj v oblasti legislatívy, predovšetkým v oblasti nakladania s finančnými prostriedkami. Pri posudzovaní jednotlivých projektov sme použili procesnú analýzu, ktorej hlavným cieľom bolo analyzovať proces premeny vstupov pomocou použitia súboru finančných, ľudských a technologických zdrojov.

Finančné zabezpečenie v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona 309/2014 Z. z., sa financovanie regionálneho rozvoja realizuje na troch úrovniach a to:

- na mikroregionálnej úrovni je možné rozvojové aktivity financovať jedine združením zdrojov nižšej úrovne, čiže obcí. Samosprávy nemajú spoločný zdroj financovania a v súčasnej situácii je možné rozvojové aktivity financovať buď z rozpočtov jednotlivých obcí v prípade individuálnych projektov alebo združením financií viacerých obcí v prípade spoločných projektov. V prípade financovania projektov majúci význam v kontexte priorit celého kraja zohráva významnú úlohu Košický samosprávny kraj a financovanie inštitúcií v jeho zriaďovateľskej kompetencii. Ďalšími doplnkovými zdrojmi, ktoré možno definovať na úrovni jednotlivých aktivít sú predovšetkým štrukturálne fondy Európskej únie. Ich využitie v rámci jednotlivých aktivít je možné stanoviť len indikatívne bez určenia výšky požadovanej podpory s cieľom prispieť ku koordinácii realizácie rozvojových aktivít
- pri zostavovaní finančného plánu a zaisťovaní finančnej podpory je potrebné zamerať sa na tie opatrenia, ktoré sú nedostatočne podporované zo štátneho rozpočtu, alebo nie sú podporované vôbec
- pri zabezpečovaní základných potrieb občanov postupuje samospráva podľa zákona číslo 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení a v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov
- na plnenie svojich úloh má obce okrem finančných prostriedkov poukázaných od štátu v rámci delimitácie k dispozícii nasledovné financie: príjmy z miestnych daní a poplatkov, zdroje Štrukturálnych fondov Európskej únie v rámci programovacieho obdobia 2014 - 2020

Pri príprave Programu rozvoja obce Koňuš boli použité východiskové zdroje a dokumenty v súlade so snahou Slovenskej republiky o znižovanie rozdielov na úrovni rozvoja jednotlivých regiónov.

Pri vypracovaní Programu rozvoja obce Koňuš boli použité podporné materiály a tiež aj prognostické údaje vypracované Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR. Hlavnou úlohou prognostických údajov je podporiť vypracovanie tohto programu a zabezpečiť tým zvýšenie efektívnosti procesov strategického plánovania a kvality tohto dokumentu. Toto zabezpečenie je dané prepojením Systému strednodobého výhľadu hospodárskeho a sociálneho vývoja a vecnej roviny strategického plánovania. Obec Koňuš má nasledovné možnosti čerpania mimorozpočtových zdrojov na dosahovanie svojich cieľov a priorít v zmysle stanovených tematických cieľov:

- **Partnerská dohoda** - ako obdoba súčasného Národného strategického referenčného rámca, obsahuje záväzky členského štátu, že pridelené alokácie pre politiku súdržnosti EÚ sa využijú na implementáciu stratégie Európa 2020. Partnerská dohoda obsahuje aj návrh operačných programov
- **Operačné programy** - sú hlavným riadiacim nástrojom pre využívanie fondov Európskej únie, na zabezpečenie naplnenia cieľov stratégie Európa 2020 vypracovala EK tzv. „kondicionality“, pod čím rozumieme podmienky, ktoré musia členské štáty splniť, jednak sú to podmienky ex ante, ktoré musia byť zavedené pred poskytnutím prostriedkov z fondov, ako aj podmienky ex post, podľa ktorých bude uvoľnenie dodatočných prostriedkov z fondov závisieť na výkonnosti a dosahovaní cieľov stratégie Európa 2020

Tematické ciele v súlade so stratégiou Európa 2020:

- posilnenie technologického rozvoja, výskumu a inovácií
- zlepšenie prístupu ku komunikačným technológiám a informáciám a zlepšenie ich kvality a využívania
- zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov a poľnohospodárskeho sektora (v prípade EPFRV) a sektora rybného hospodárstva a akvakultúry (v prípade EFNRH)
- podpora prechodu na nízko uhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
- podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, predchádzania a riadenia rizík
- ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívneho využívania zdrojov
- podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach
- podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily
- podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe
- investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania
- zvyšovanie inštitucionálnych kapacít a efektivity verejnej správy

Pozičný dokument definuje nasledujúce prioritné oblasti:

- podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie
- infraštruktúra pre hospodársky rast a zamestnanosť
- rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce
- trvalo udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov

- moderná a profesionálna verejná správa

Ako podklad pre prípravu najdôležitejších strategických dokumentov Slovenskej republiky pre čerpanie fondov Európskej únie - Partnerskej dohody a operačných systémov boli použité priority stanovené v Pozičnom dokumente.

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1 - riešenie významných potrieb investícií do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 2 - riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 3 - ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr

INVESTIČNÁ PRIORITA 4 - opatrenia na zlepšenie obecného prostredia, regeneráciu opustených priemyselných lokalít a zníženie znečistenia ovzdušia

PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI, RIADENIE A PREVENCIUSÚVISIACICH RIZÍK

INVESTIČNÁ PRIORITA 1 - podpora vyhradených investícií na prispôsobenie sa zmene klímy

INVESTIČNÁ PRIORITA 2 - propagácia investícií nariadenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof

PRIORITNÁ OS 3: ENERGETICKY EFEKTÍVNEJŠIE NÍZKOUHKÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

INVESTIČNÁ PRIORITA 1 - podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2 - podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 3 - podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania

INVESTIČNÁ PRIORITA 4 - vývoj a zavedenie inteligentných distribučných systémov s nízkymi a strednými úrovňami napätia

INVESTIČNÁ PRIORITA 5 - podpora nízko uhlíkových stratégií pre všetky typy území, zvlášť mestských oblastí, vrátane podpory trvalo udržateľnej mestskej mobility a zmiernenie relevantných adaptačných opatrení

INVESTIČNÁ PRIORITA 6 - podpora využitia vysokoúčinnnej kombinovanej výroby elektriny a tepla založenej na dopyte po využiteľnom teple

PRIORITNÁ OS 4 - technická pomoc

OP Výskum a inovácie

PRIORITNÁ OS 1 - Výskum a vývoj pre potreby inovácií

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.1 - rozšírenie výskumnej a inovačnej infraštruktúry (výskum a inovácia) a kapacít na rozvoj excelentnosti v oblasti výskumu a inovácií a podpora kompetenčných centier, najmä európskeho záujmu

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.2 - podpora podnikateľských investícií do inovácií a výskumu, tvorba prepojenia a synergie medzi podnikmi vedeckovýskumnými centrami a vyšším vzdelávaním obzvlášť vo vývoji produktov a služieb, prenosu technológií, sociálnej inovácie a aplikácie verejných služieb, stimulácie dopytu, vytvárania sietí, klastrov a otvorenej prostredníctvom inteligentnej špecializácie, podpora technologického a aplikovaného výskumu, pilotných projektov a aktivít skorého overovania výrobkov, vyspelých výrobných kapacít a prvovýroby v kľúčových technológiách a šírenie všestranne využiteľných technológií

PRIORITNÁ OS 2: Podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1 - podpora investovania do inovácií a výskumu, tvorba prepojenia a synergie medzi podnikmi vedeckovýskumnými centrami a vyšším vzdelávaním obzvlášť vo vývoji produktov a služieb, prenosu technológií, sociálnej inovácie a aplikácie verejných služieb, stimulácie dopytu, vytvárania sietí, zoskupení (klastrov) a otvorenej inovácie prostredníctvom inteligentnej špecializácie, podpora technologického a aplikovaného výskumu, pilotných projektov a aktivít skorého overovania výrobkov, vyspelých výrobných kapacít a prvovýroby v kľúčových technológiách

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2 - podpora podnikania, najmä prostredníctvom uľahčenia využívania nových nápadov v hospodárstve a podpora zakladania nových firiem vrátane podnikateľských inkubátorov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.3 - vývoj a zavedenie nových obchodných modelov MSP, najmä v rámci internacionalizácie

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.4 - podpora tvorby a rozšírenia pokročilých kapacít pre rozvoj výrobkov a služieb

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.5 - podpora kapacity MSP a cieľom zapojenia do rastu a inovácií

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.6 - podpora výskumu, vývoja a osvojenia nízko uhlíkových technológií
TECHNICKÁ POMOC

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka - projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- poradenské služby (čl. 16)
- investície do hmotného majetku (čl. 18)
- obnova poľnohospodárskeho potenciálu – prevencia (čl. 19)
- podpora mladých farmárov, malých fariem a podnikania (čl. 20)
- základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- prevencia a odstraňovanie škôd v lesoch (čl. 25)
- investície do nových lesných technológií (čl. 27)
- spolupráca (čl. 36)
- LEADER (čl. 42-45)

Neprojektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez národné Opatrenia):

- platby pre oblasti s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami (LFA)
- agroenvironmentálne operácie súvisiace s klímou
- ekologické poľnohospodárstvo
- platby za životné podmienky zvierat
- platby Natura 2000

DOTAČNÝ SYSTÉM MINISTERSTVA KULTÚRY SR

DOTÁCIE MINISTERSTVA ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SR

DOTÁCIE MINISTERSTVA PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SR

DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR

EKOFOND WORLD MONUMENTS FUND (SVETOVÝ PAMIATKOVÝ FOND)

NADÁCIA SPP

NADÁCIA ORANGE

NADÁCIA EKOPOLIS

NADÁCIA PONTIS

Uplatnenie integrovaného prístupu

Rozmer – 1: Rôzne aspekty života obce – sociálny, kultúrny, environmentálny a hospodársky – sú vzájomne prepojené a úspech v rozvoji samosprávy možno dosiahnuť len prostredníctvom integrovaného prístupu. Opatrenia týkajúce sa fyzickej obnovy sa v PRO skombinovali s opatreniami na podporu vzdelávania, sociálneho začleňovania a ochrany životného prostredia a hospodárskeho rozvoja. Predpokladom toho je rozvoj silných partnerstiev medzi miestnymi obyvateľmi, občianskou spoločnosťou, miestnym hospodárstvom a rôznymi úrovňami správy. Vzhľadom na vážnosť problémov, pred ktorými momentálne stojí samospráva je takýto prístup v súčasnosti osobitne dôležitý. Tieto problémy siahajú od konkrétnych demografických zmien cez dôsledky hospodárskej stagnácie v súvislosti s tvorbou pracovných miest a sociálnym pokrokom až po dôsledky zmeny klímy. Reakcia na tieto problémy bude mimoriadne dôležitá na dosiahnutie inteligentnej, udržateľnej a inkluzívnej spoločnosti, ktorá je cieľom stratégie Európa 2020.

Rozmer – 2: Program rozvoja obce Koňuš integruje všetky dokumenty na miestnej úrovni ako aj ciele a priority národných strategických dokumentov a dokumentov Európskej únie. Program rozvoja obce Koňuš 2015 – 2019 integruje a nadväzuje na predchádzajúce PHSR mikroregiónu BOROLO 2007 - 2014 s platnosťou predĺženou do roku 2015 a to vzhľadom na to, že nebol spracovaný PHSR KSK. Program rozvoja obce vychádza a integruje strategické dokumenty na národnej úrovni ako Partnerská dohoda, ktorá určuje stratégiu, priority a podmienky Slovenskej republiky na využívanie fondov EÚ tak, aby sa dosiahli priority stratégie Európa 2020. Ďalej integruje a vychádza zo strategických dokumentov EÚ:

- Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast
- Spoločný strategický rámec EK, marec 2012
- Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom),
- CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012

- CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT)
- CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu
- CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu
- CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+

Rozmer – 3: Integrovaný prístup bol uplatnený pri procese spracovania strategického dokumentu, kde boli zohľadnené predstavy, potreby a požiadavky jednotlivých zainteresovaných skupín ako sú obyvatelia, záujmové skupiny obyvateľov, podnikateľské subjekty, obec a jej jednotlivé orgány: poslanci OZ, starosta, komisie.

Rozmer – 4: Integrovaný prístup bol uplatnený v prípade finančného zabezpečenia jednotlivých priorít a cieľov. Financovanie sa realizuje z viacerých zdrojov – verejných a súkromných. Verejné zdroje uplatňujú integrovaný prístup z hľadiska horizontálneho ako aj vertikálneho. Z horizontálneho hľadiska predstavuje kombinovanie viacerých možných zdrojov Európskej únie - Operačných programov. Z vertikálneho hľadiska sú integrované zdroje EÚ, úrovne SR, VÚC a nakoniec na najnižšej úrovni miestnej samosprávy.

Formulár č. Ú 2 - Zámer spracovania PRO

Názov dokumentu	- Program rozvoja obce Koňuš na roky 2015-2019
Forma spracovania	- starostom obce - poslancami obecného zastupiteľstva - s pomocou externého odborníka (spolupráca)
Riadenie procesu spracovania	Pracovná skupina pracovala v zložení: - starosta obce - poslanci obecného zastupiteľstva - s pomocou externého odborníka - spracovanie PRO vychádzalo z predošlého PHaSR mikroregiónu BOROLO nakoľko neboli naplnené všetky priority rozvoja obce, boli len dopracované ďalšie iniciované potreby a žiaduce zmeny
Obdobie spracovania	- PRO bol spracovaný v priebehu roka 2015
Financovanie spracovania	- náklady na vlastné spracovanie boli financované z rozpočtu obce

ANALYTICKÁ ČASŤ PRO

Analytická časť Programu rozvoja obce Koňuš obsahuje analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát vrátane finančnej a hospodárskej situácie, identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia, analýzu vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj situácie v území, analýzu silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia podľa jednotlivých oblastí. Komplexná analýza súčasného stavu územia je zostavená na základe informácií získaných z relevantných zdrojov, t. j. štatistických databáz a analýz dokumentov a podkladov z obce.

1 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE

1.1 História obce

Koňuš leží medzi západnými výbežkami Popriečného vrchu v nadmorskej výške približne 272 m n. m. V severnej časti miestneho chotára je vrch Starý Koňuš, kóta 836, na ktorom sa našli zlomky keramiky z 10.-11. storočia. Keramika a predpokladané slovanské hradisko však nesúviseli s obyvateľmi dediny Koňuš, lebo tá vtedy ešte neexistovala. Z vývoja osídlenia priľahlého územia vychádza, že zistené archeologické pamiatky na vrchu Starý Koňuš patrili vtedajším obyvateľom Tibavy alebo Vojnatiny. Prvá správa o dedine Koňuš je z roku 1414. Vtedy niekoľkí valasi z Uble a Podhorode vtrhli do Koňuša, zbili a zohavili tamojšiu poddanskú rodinu a dedinu podpálili. Keď úradne vyšetrovali tento zločin, charakterizovali Koňuš ako novozaloženú a zaľudnenú dedinu. Z toho možno usúdiť, že dedina vznikla na prelome 14. a 15. storočia. Keďže sídlisko vzniklo v údolí potoka Koňuš, taký názov dostala aj dedina. Koňušský a priľahlý územný majetok, ako tradičná súčasť tibavského územia, bol v druhej polovici 13. storočia vo vlastníctve viacerých zemanov, ktorí ho v roku 1284 predali šľachticovi Feliciánovi, synovi Gála. V listine o predaji je menovite zapísaný potok Koňuš. O tomto potoku je niekoľko správ aj zo 14. storočia. Dedinu založili nepochybne usadlíci podľa zákupného, valašského práva. Ešte v 16. storočí tamojší poddaní aj šoltýsi mali k zemepánom povinnosti typické pre valašské obyvateľstvo. Boli väčšinou rusínskeho pôvodu. V 15. a 16. storočí bol Koňuš vo vlastníctve šľachticov z Michaloviec a Tibavy, ako majetková súčasť panstva Tibava. Podľa urbára z roku 1549 šoltýs (kenez) každý rok platil zemepánom dva zlaté, odovzdával lovného krahulca, zajaca a 25 bochníkov koláča. Valašská domácnosť platila jeden zlatý, odovzdávala jahňa, voz dreva a bryndzu. V 16. storočí valašské domácnosti už aj roľníci. V roku 1567 hospodáril 7 domácností na celých, 4 na polovičných usadlostiach a zdanené boli od 9 port (porta = brána = celá sedliacka usadlosť). V roku 1588 hospodáril 7 domácností na polovičných a 4 na štvrtinových, takže ich zdanili od 3,5 porty. V roku 1599 stálo v Koňuši 28 obývaných poddanských domov a 1-2 domy šoltýsov. Koncom 16. storočia bol Koňuš stredne veľkou dedinou s takmer výlučne poddanským obyvateľstvom rusínskeho pôvodu. Počas 17. a začiatkom 18. storočia sa dve tretiny poddaných odsťahovali, prípadne vymreli. V roku 1715 hospodáril 9 sedliackych a jedna želiarska domácnosť, v roku 1720 už 17 sedliackych a jedna želiarska. V dedine bol vodný mlyn a v chotári aj vinice.

1.2 Prírodné pomery

Obec Koňuš leží v severnej časti Popriečného vrchu, ktorý je vysoký 1024 m n.m. v doline Choňkovského potoka pri štátnej hranici s Ukrajinou. Západná časť chotára tvorí Podvihorlatská pahorkatina, východné, strmé, hlbokými dolinami rozrezané západné svahy Popriečného s listnatým lesom. Chotár obce sa rozprestiera vo výške od 360m do 984 m n.m. Najvyšší bod chotára

sa nachádza v časti Holica. Celková rozloha katastrálneho územia obce je 2 324 ha. Genofondovo významnou lokalitou je Starý Koňuš. V komplexe Popriečného sú vrcholové lúky zriedkavosťou. Nachádzajú sa v priestore Starého Koňuša a aj keď sa v nedávnej minulosti využívali na intenzívnejšiu pastvu dobytky, zachovali si ešte svoj ráz a pestrú druhovú skladbu. Sú charakteristické i výskytom chráneného a ohrozeného kosatca trávolistého pašachorového (*Iris graminea* subsp. *pseudocyperus*).

1.3 Technické pomery

V obci Koňuš sú vybudované základné inžinierske siete zásobovania elektrinou, plynom a vodovod a zrekonštruované miestne komunikácie.

1.4 Doprava

Dopravné a pracovné väzby sú prevažne na mesto Sobrance, ktoré je vzdialené cca 12 km a na mesto Michalovce, ktoré je vzdialené cca 33 km. Obec je napojená na dopravný systém cestou III. /566001 Koňuš - Choňkovce - Tibava - Sobrance s napojením na nadradený dopravný systém - cestu I/50 Michalovce - Košice.

1.5 Životné prostredie

Územie je charakteristické pahorkatinným terénom s vysokým percentom lesných pôd. Klasifikácia územia a jeho ekologické hodnoty predstavujú diferenciáciu územia podľa vybraných kritérií, vyjadrujúcich kvantitatívnu mieru ekologickej stability resp. narušenia ekologických väzieb v riešenom území. Pre praktickú využiteľnosť je stanovená základná jednotka územného celku – katastrálne územie, v ktorom je hodnotený stupeň ekologickej stability (SES) podľa miery ekologickej kvality vegetácie a jej zastúpení v katastrálnom území. Stupeň ekologickej stability územia sa hodnotí podľa miery kvality vegetácie a jej zastúpenia v katastrálnom území na základe metodických pokynov. Táto hodnota vyjadruje kvantitatívnu mieru ekologickej stability resp. narušenia ekologických väzieb v katastrálnom území. Koeficient ekologickej stability v kvantitatívnom vyjadrení znamená:

- menej ako 3.0 - podpriemerná úroveň
- od 3.0 – 4.0 - priemerná úroveň
- nad 4.0 - vysoký stupeň ekologickej stability územia

O úrovni stupňa ekologickej stability katastrálneho územia v roku svedčia údaje v nasledovnej tabuľke č.1:

Rok	OP (ha)	Vinice (ha)	Záhrady (ha)	OS (ha)	TTP (ha)	Suma PP (ha)	LP (ha)	Vodná plocha (ha)	Zast. plocha (ha)	Ost. plocha (ha)	Celkom (ha)	ES
1994	215,92	27,44	27,58	0,00	289,52	660,47	1636,29	6,52	22,67	96,69	2323,64	4,16
2003	204,60	35,46	27,43	3,28	289,51	560,30	1656,64	6,51	35,92	64,24	2323,64	4,22

Zdroj: PHaSR Mikroregiónu Boroló, <http://demogeografia.webinfo.sk/zobraz.php?akce=obec&id=522317>

OP - Orná pôda

OS - Ovocné sady

TTP - Trvalé trávne porasty

PP - Poľnohospodárska pôda

LP - Lesná pôda

ES - Koeficient ekologickej stability

Na základe tejto klasifikácie sme získali priemernú hodnotu stupňa ekologickej stability za celé katastrálne územie obce Koňuš. Táto hodnota vyjadruje kvalitatívnu mieru ekologickej stability. Hodnota stupňa ekologickej stability 4,22 nám vyjadruje, že riešené územie patrí do krajiny s vysokým stupňom ekologickej stability, čo znamená z celkového pohľadu, že v riešenom území ekologické väzby nie sú silne narušené. Vysoký stupeň ekologickej stability obce Koňuš je spôsobený vysokým podielom lesa a trvalých trávnych porastov. Vysoký stupeň ekologickej stability územia je jednou z podmienok pre využitie potenciálu pre realizáciu ekologicky vhodných foriem cestovného ruchu.

1.6 Obyvateľstvo

Rok/počet obyvateľov					
2005	2010	2011	2012	2013	2014
362	380	360	350	361	343

Vo vekovej štruktúre obyvateľstva obce Koňuš je možné vidieť, že je menší počet obyvateľov predproduktívnom veku oproti poproduktívnom. To znamená, že môžeme očakávať, že bude demografický problém s prestarnutím obyvateľstva. Do budúcnosti je nutné počítať s tým, že bude potrebné riešiť otázku sociálnej starostlivosti obyvateľstva.

1.7 Vzdelanie a zamestnanosť

Ukončené školské vzdelanie	Počet obyvateľov
Základné	71
Učňovské (bez maturity)	46
Stredné odborné (bez maturity)	61
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	13
Úplné stredné odborné (s maturitou)	55
Úplné stredné všeobecné	20
Vyššie	7
Vysokoškolské	28
Ostatní bez udania školského vzdelania	9
Ostatní bez školského vzdelania vrátane detí do 16 rokov	1
Spolu	49

Vlastné zisťovanie z obce

Vývoj nezamestnanosti

Tabuľka č. 4 Miera nezamestnaných

Rok	2011	2012	2013	2014
Obyvateľstvo	39	39	16	18

Vlastné zisťovanie z obce

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo dochádza denne za prácou. Väčšina ekonomicky aktívnych pracuje v priemyselnej výrobe, ale aj v poľnohospodárstve.

Štatistické údaje z oblasti nezamestnanosti sú celkom relatívne čísla, nakoľko každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. Obec má k dispozícii čiastočné informácie o zamestnaní svojich občanov. K dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie. Tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o občanoch ktorí sú dobrovoľne nezamestnaní a tiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktoré pracujú v zahraničí.

V spolupráci s ÚPSVaR Sobrance obec organizuje verejnoprospešné práce, alebo menšie obecné služby. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problémy s uplatnením sa na trhu práce.

1.8 Bývanie

Domový a bytový fond

Počet domov postavených v roku:

2010 - 0

2011 - 0

2012 - 1

2013 - 0

2014 - 2

Tabuľka č. 5 Rodinné domy a byty

Rodinné domy				Byty			
Rok	Domy spolu	Trvale obývané domy	Neobývané domy	Byty spolu	Trvalo obývané byty v rodinných domoch	Neobývané byty	Neobývané byty vyčlenené na rekreáciu
2014	133	109	24	138	112	27	0

Vlastné zisťovanie z obce

Tabuľka č. 6 Výstavba rodinných domov

Obec	
Obdobie výstavby	Rodinné domy
2001 - 2014	3

Vlastné zisťovanie z obce

1.9 Školstvo a vzdelanie

V obci sa v súčasnosti nenachádzajú školské zariadenia. Materskú a základnú školu prvého stupňa navštevuje väčšina detí z našej obce v susedných Choňkovciach a druhý stupeň navštevujú v neďalekých Sobranciach.

1.10 Sociálna sféra

Sociálne služby pomáhajú v kritických situáciách jednotlivcom, rodinám alebo určitým skupinám občanov zvládnuť starostlivosť o seba alebo o domácnosť a podporujú tak pozitívnu spoločenskú atmosféru v komunite. Význam sociálnych služieb nie je dôležitý len vzhľadom na množstvo ľudí, ktoré ich potrebuje, ale hlavne preto, že bez ich pôsobenia by časť občanov nemala možnosť podieľať sa na spoločenskom živote, nebolo by možné uplatnenie ich ľudských a občianskych práv a dochádzalo by k ich sociálnemu vylúčeniu. Programové vyhlásenie vlády (ďalej len PVV) na roky 2010-2014 z augusta 2010 s hlavným odkazom Občianska zodpovednosť a spolupráca. V sociálnej oblasti sa vláda sústreďuje na podporu životnej úrovne obyvateľstva, a to aj v komplikovanej situácii prebiehajúcej hospodárskej krízy. Vláda SR nebude kopírovať sociálno-ekonomický model žiadnej inej krajiny, ale bude hľadať inšpiráciu v tých krajinách, ktoré dokázali v konkrétnych oblastiach rýchle a dlhodobo udržateľné úspechy. Vláda SR považuje za kľúčové vytvárať podmienky na zvyšovanie kvality života ľudí. Systém sociálnych služieb na Slovensku neprešiel po roku 1990 radikálnou zmenou. Politika všetkých doterajších vlád sa orientovala prevažne na udržanie prevádzky existujúcich pobytových zariadení bez toho, aby od nich požadovala vyššiu kvalitu poskytovaných služieb, efektívnejšie hospodárenie s verejnými zdrojmi, či väčšiu samostatnosť. Vyhlásený program humanizácie služieb v praxi znamenal len znižovanie kapacity zariadení, čo ešte viac zvýšilo napätie medzi ponukou a dopytom. Mnohé zariadenia nedosahujú základné priestorové normy ani po znížení kapacity. Jediným transformačným prvkom v systéme sociálnych služieb je zrušenie monopolu štátu na ich poskytovanie. Súkromní poskytovatelia sociálnych služieb v oveľa väčšej miere ako verejní študujú skúsenosti a nové trendy v krajinách Európskej únie. Súkromní poskytovatelia služieb však v súčasnosti ešte nezabezpečujú taký podiel služieb, aby výrazne ovplyvňovali a menili charakter celého systému. Vyššia dynamika rastu súkromných služieb sa nedosahuje aj kvôli vysokej organizačnej roztrieštenosti súkromných poskytovateľov. Budovanie sietí služieb jedným zriaďovateľom postupuje pomaly. Sociálne služby pre seniorov sú v každej krajine dôležitou časťou systému sociálnej ochrany a ročne sa vynakladá na systém značná časť finančných prostriedkov. Sociálne služby je možné poskytovať v domácom prostredí formou opatrovateľskej služby, resp. v zariadeniach pre seniorov. V niektorých krajinách sú služby decentralizované, v niektorých sú pod kuratelou štátu. Všetky krajiny prešli transformáciou v tejto oblasti². Medzi hlavné trendy v poskytovaní patria:

- deinštitucionalizácia sociálnych služieb
- postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb
- prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu, zariadenia s kapacitou nižšou než 40 miest)
- transformácia veľkokapacitných zariadení na zariadenia s nižšou kapacitou
- podpora terénnych a ambulancných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadeniach s týždenným pobytom
- individualizácia poskytovania sociálnych služieb na základe osobných potrieb prijímateľov
- vymedzenie práv prijímateľa a povinností prevádzkovateľa
- legitimizácia kvality sociálnych služieb a formulovanie podmienok, ktoré majú kvalitné služby spĺňať (i keď nie sú známe podmienky hodnotenia kvality sociálnych služieb)
- rozšírenie spektra poskytovaných sociálnych služieb
- koncepčný prístup k plánovaniu a stratégii rozvoja sociálnych služieb, komunitnom rozvoji komunitnom pláne a rozvoji terénnych sociálnych služieb ako nástroja poskytovania sociálnych služieb v obci³

- Podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb. Dôvodom stanovenia tejto priority je skutočnosť, že terénne sociálne služby sú podľa dostupných štatistických údajov nedostatočne rozvinuté a na celom území Slovenska ide o sociálne služby, ktoré sú nedostatkové alebo úplne chýbajú. Rozvoj tejto formy sociálnej služby je v súlade s požiadavkami a princípmi uplatňovanými v ES v rámci modernizácie sociálnych služieb. V rámci tejto priority je nevyhnutné sa osobitne zamerať na terénnu sociálnu službu pre osoby odkázané na pomoc inej osoby, ktorej poskytovanie podľa dostupných údajov klesá aj napriek zvyšujúcemu sa dopytu po tejto sociálnej službe. Aj napriek tomu, že občan, ktorý o túto sociálnu službu požiada a splní hmotnoprávne podmienky poskytovania opatrovateľskej služby, jeho nárok často nie je uspokojený. Nemenej dôležité je zamerať sa na rozvoj tých terénnych programov a sociálnych služieb, ktorých cieľom je sociálna inklúzia znevýhodnených osôb z dôvodu nezabezpečenia základných životných potrieb.

Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Obec Koňuš v budúcnosti nepočíta s nárastom počtu obyvateľov najmä v kategórii predproduktívneho a produktívneho veku, je potrebné počítať aj s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku. Základné sociálne služby pre potreby obyvateľov obce sa zatiaľ neposkytujú v obci, ale sú zabezpečené v dostupných zariadeniach. Blízko obce sa nachádzajú sociálne zariadenia Zariadenie pre seniorov a zariadenie opatrovateľskej služby Sobrance, Dom sociálnych služieb Michalovce. Zariadenie pre seniorov Michalovce a Harmónia – zariadenie sociálnych služieb Strážske. Veková štruktúra obyvateľstva nám zatiaľ neukazuje demografický problém, ale v blízkej budúcnosti bude potrebné rátať s prestarnutím obyvateľstva a tým súvisiaci sociálny problém. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné orientovať sa na:

1. rozšírenie formy sociálnych služieb podľa konkrétnych požiadaviek na zabezpečenie:
  - poskytovania sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia
  - nepriaznivého zdravotného stavu, jedným z riešení je denný stacionár novostavba alebo rekonštrukcia nevyužitých budov v obci
  - dovŕšenia dôchodkového veku
  - zariadenie opatrovateľskej služby - terénnej sociálnej služby
  - jedáleň pre dôchodcov
  - rozšírenie činnosti klubu dôchodcov a klub pre mládež
2. rekonštrukcia centra obce so zameraním na vybudovanie relaxačnej a oddychovej zóny – parková zeleň, lavičky,...
3. dobrovoľné rekonštrukčné práce podporou dotácií a grantov na verejných priestranstvách pred obydliami spoločensky neprispôsobivých obyvateľov v rámci komunit osôb odkázaných na pomoc, aby sa u nich vytvoril pocit zodpovednosti a potreba začlenenia sa do spoločenského života v obci
4. výstavba detského parku – aktivita pre mládež vo voľnom čase
5. riešenie denného stacionára, alebo domov sociálnych služieb a to v nevyužívaných budovách.

1.11 Zdravotníctvo

V obci Koňuš sa nenachádzajú žiadne zdravotnícke zariadenia. Dostupnosť zdravotníckych zariadení obvodný lekár, detský lekár, zubný lekár a iní špecializovaní lekári sú pre občanov k dispozícii v Sobranciach. V budúcnosti sa nepočíta so zriadením týchto zariadení v obci.

1.12 Kultúra

V obci sa pravidelne každoročne realizujú podujatia pre občanov všetkých vekových kategórií a to stávanie mája, deň matiek, deň detí a počas letných prázdnin sa organizujú zájazdy do termálnych kúpalísk v Maďarsku a púť do Litmanovej. V mesiaci október sa usporadúva kultúrno-spoločenské podujatie pri príležitosti mesiaca úcty k starším, v decembri navštevuje deti Mikuláš a na záver roka Silvester. V obci sa nachádza gréckokatolícky chrám Zoslania Svätého Ducha a tiež aj pravoslávny chrám zasvätený ženám Myronosičkám.

1.13 Ubytovacie zariadenia

V obci Koňuš chýbajú ubytovacie zariadenia a jedným z dôvodov môže byť aj fakt, že nie je rozvinutý cestovný ruch. Je potrebné zamerať sa na neobývané rodinné domy, ktoré by po rekonštrukcii mohli byť poskytované na ubytovanie v rámci cestovného ruchu, resp. na prechodné bývanie.

1.14 Služby -Stravovacie a reštauračné služby

Stravovacie zariadenia sa v obci nenachádzajú, najbližšie stravovacie zariadenia sú v Sobranciach a blízkom okolí Sobraniec. Nakoľko je v obci Koňuš zastúpenie najmä drobných živnostníkov, ich existencia na území obce nevyplýva na finančné možnosti obce a obyvateľstva. Všetky podnikateľské subjekty pôsobia na komerčnej báze. Niektorí podnikatelia majú v obci len sídlo podnikania a svoju podnikateľskú činnosť vykonávajú mimo územia obce.

1.15 Cestovný ruch

Cestovný ruch v obci neexistuje. V blízkej budúcnosti je potrebné zamerať sa na pešiu turistiku, cykloturistiku a propagáciu histórie, prírody a krajiny v katastrálnom území obce Koňuš. Trendy v cestovnom ruchu Európska komisia cestovného ruchu (ETC) v roku 2004 označila za hlavné faktory ovplyvňujúce rozvoj CR demografiu, zdravie, uvedomelosť a vzdelávanie, voľný čas, cestovné skúsenosti, životný štýl, informačné technológie, dopravu, trvalo udržateľný rozvoj a bezpečnosť. Počet starších ľudí v Európe neustále rastie. Mnoho seniorov odchádza do predčasného dôchodku, má vyššie disponibilné príjmy, teší sa lepšiemu zdraviu. To má za následok rýchlejšiu rast dopytu tejto kategórie ľudí po cestovnom ruchu. Zdravotné povedomie návštevníkov je čoraz väčšie a ovplyvňuje najmä voľbu cieľového miesta a životný režim počas dovolenky. Čoraz populárnejšou je dovolenka spojená so vzdelávaním. Pri plánovaní dovolenky má významnú rolu história, umenie a kultúrne podujatia. Súčasná spoločnosť kladie zvýšené nároky na ľudí a ich denný režim, čo sa prejavuje v raste nárokov na voľný čas a možnosti oddychu. Rastie aj pragmatickosť návštevníkov v Českej republike, ich sebaistota, požiadavky a znalosť vlastných práv, čo súvisí s predchádzajúcimi skúsenosťami. Rastie podiel kritických názorov na kvalitu a dôraz sa kladie na pomer kvality a ceny. Rastie význam internetu, ktorý umožňuje nielen vizuálnu prezentáciu, ale aj priamy nákup produktov cestovného ruchu. V dopravných službách sa do popredia dostáva záujem o cestovanie železnicou a najmä

vysokorýchlostnými vlakmi. Rastie aj sieť nízko tarifných leteckých spoločností, zatiaľ čo cestné siete sa stávajú preťažené a klesá podiel klasického cestovania. Medzi populáciou naďalej rastie environmentálne povedomie, čo ovplyvňuje rast záujmu o cieľové miesta rozvíjajúce na základe trvalej udržateľnosti. Aktuálne trendy v cestovnom ruchu sú:

- rast záujmu o kvalitu, luxus, pohodlie a bezpečie
- záujem o relax, uvoľnenie, aktívnu dovolenku, pobyty wellness a pobyty v kúpeľoch
- dopyt po produktoch pre jednu osobu
- rast záujmu o krátkodobé pobyty v zahraničí
- individuálne organizovaná dovolenka zameraná na kultúru, umenie a históriu (rast záujmu o strednú a východnú Európu)
- potreba ponuky cenovo dostupných produktov
- rast záujmu o osobnejší prístup v poskytovaní služieb (malé rodinné podniky)
- úzka špecializácia poskytovateľov služieb na produkt pre vybranú cieľovú skupinu
- trend „späť k začiatkom“, ktorý súvisí s preferenciami tráviť jednoduchšiu dovolenku (ubytovanie v hoteli nahradiť ubytovaním v bungalove, resp. stane)
- nezáujem o sprostredkovanú organizáciu dovolenky oproti zvýšenému záujmu o priame rezervovanie a nákup služieb

Spokojnosť zákazníkov v tejto oblasti sa prejavuje v ich opätovnom návrate na už navštívené oblasti.

1.16 Rekapitulácia rozpočtu obce Koňuš za roky 2009-2014

Tabuľka č. 8 Rekapitulácia rozpočtu obce

Prehľad hospodárenia obce Koňuš v období od roku 2009-2014 (v celých €)						
Ukazovateľ/roky	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bežné príjmy	93 926	76 029	68 884	76 566	79 042	91 159
Kapitálové príjmy	0	39 833	0	16 000	0	5 000
Príjmy spolu	93 926	115 862	68 884	92 566	79 042	96 159
Bežné výdavky	66 801	74 972	58 234	57 787	63 205	65 988
Kapitálové výdavky	12 425	39 833	0	22 774	2 351	13 986
Výdavky spolu	79 226	114 805	58 234	80 561	65 556	79 974
Zisk / strata	14 700	1 057	10 650	12 005	13 486	16 185

Vlastné zisťovanie z obce

1.17 Samospráva

Vzťah samospráva – občan si vyžaduje vypracovať Opatrenie klientskeho prístupu riešiaci ako vzťah zamestnancov úradu, tak aj poslancov ku občanom a návštevníkom obce.

Manažment a správa obce

Súčasná zariadenia verejnej správy a administratívy reprezentuje obecný úrad. Obecný úrad je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu obce Koňuš. Obecný úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu obce, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom. Obecné zastupiteľstvo má 5 členov.

Obec má zriadené nasledovné obecné komisie:

- komisia pre ochranu verejného poriadku
- komisia na ochranu verejného záujmu
- Inventarizačná komisia

Nasledujúce zoradenie prezentuje príslušnosť obyvateľov k jednotlivým úradom špecializovanej štátnej správy. Príslušnosť obyvateľov k úradom ŠŠS:

Sídlo matričného úradu	Sobrance
Sídlo pracoviska daňového úradu – kontaktné miesto	Sobrance
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Sobrance
Sídlo Okresného súdu	Michalovce
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Michalovce
Sídlo Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Michalovce
Sídlo pracoviska úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Sobrance
Sídlo Územnej vojenskej správy	Košice
Sídlo Okresného úradu	Michalovce, Sobrance

1.18 Identifikácia hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia a analýza vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj situácie územia

Obec Koňuš je súčasťou Vyššieho územného celku Košice. Táto časť identifikuje hlavné faktory vonkajšieho prostredia, ktoré priamo alebo nepriamo ovplyvňujú vývoj samotnej obce. Počas svojho doterajšieho pôsobenia sa regionálna samospráva orientovala vo väčšine prípadov výlučne na plnenie kompetencií, ktoré jej boli stanovené zákonom. Plnenie ostatných kompetencií, stanovených zákonom iným orgánom verejnej správy, regionálna samospráva prirodzene očakávala od príslušných orgánov. Tento prístup sa za štrnásť rokov existencie Košického samosprávneho kraja ukazuje ako málo efektívny. Je to prístup zameraný na procesy, kde dodržanie procesu (kompetencií) limituje dosiahnutie výsledku, riešenie aktuálneho problému obyvateľa (napr. v oblasti nezamestnanosti, sociálnej degradácie a z nich vyplývajúcej chudoby). Ak si jeden článok v reťazi nedostatočne plní svoje kompetencie, tak celá reťaz neplní dostatočne stanovené funkcie. Alebo inými slovami, reťaz môže byť len taká silná ako jej najslabší článok. Preto stagnujúca alebo klesajúca životná úroveň na Východnom Slovensku a rastúca nezamestnanosť často prevyšujúca celoslovenský priemer nás nútia zmeniť tento málo efektívny model doterajšieho prístupu. Táto zmena modelu prístupu bude v prvom rade vyžadovať zmenu doteraz zaužívaného spôsobu myslenia s ktorým sme pristupovali k riešeniu problémov v oblasti regionálneho rozvoja. Na základe doterajších skúsenosti by sme si mali uvedomiť, že ak si naše problémy nevyriešime sami, vyriešené s veľkou mierou pravdepodobnosti nebudú. Preto sa budeme musieť pokúsiť zmeniť svoj doterajší prístup k riešeniu problémov, upustiť od uprednostňovania individuálnych stratégií, upustiť od prenášania zodpovednosti za riešenie našich problémov na iných a aktuálne problémy riešiť spájaním všetkých, ktorí nám môžu a chcú pri ich riešení pomôcť. Inými slovami pôjde o mobilizáciu sociálneho a ľudského kapitálu Košického kraja formou sociálnych partnerstiev, spolupracujúcich sietí a zapájaním širšej verejnosti do riešenia celospoločenských problémov. Je treba si uvedomiť, že výhody globalizácie sa najviac prejavujú v rozvinutých regiónoch, teda tam, kde je vysoká kúpna sila a rozvinutá a intenzívna doprava. V podmienkach menej rozvinutých regiónov, s nízkou kúpnu silou a s nedostatočne vybudovanou dopravnou infraštruktúrou, môže globalizácia spôsobovať prehľbovanie medziregionálnych rozdielov. A zrejme preto dnes existujú dve Slovenská, rozvíjajúci sa západ a zaostávajúci východ.

Preto v súčasnosti nevidíme inú cestu, ako cestu zmeny od doterajšieho trpného a pasívneho prístupu k negatívnym dôsledkom celosvetových globalizačných trendov smerom k iniciovaniu aktívnejšieho postupu smerujúceho k podpore našich domácich lokálnych ekonomík s cieľom udržať čo najdlhšie finančné zdroje vo vnútri danej lokálnej ekonomiky. Z tohto uhla pohľadu nie je ani tak dôležité aký objem finančných zdrojov bude vo vnútri lokálnej ekonomiky, ale rozhodujúce bude, ako dlho tam ostanú, koľkokrát sa dokážu otočiť (regionálny multiplikátor). Čo je treba pre to urobiť?

Je treba zmeniť náš doterajší prístup. Je treba prestať prenášať zodpovednosť za riešenie našej nepriaznivej situácie na iných a očakávať, že iní budú riešiť naše problémy. Je treba si uvedomiť, že ak si naše problémy nevyriešime sami, vyriešené s veľkou mierou pravdepodobnosti nebudú. V tržnom hospodárstve sa človek jednoducho musí dokázať postarať sám o seba. Také sú pravidlá hry. V záujme zmeny nášho doterajšieho prístupu je preto treba začať hľadať vlastné tvorivé riešenia a možnosti cestou mobilizácie a skvalitňovania ľudského a sociálneho kapitálu vo vnútri Košického kraja, vzájomnou spoluprácou akademickej, podnikateľskej a verejnej obce a hľadaním našich vlastných lídrov pre riešenie našich problémov. To je možné dosiahnuť spájaním všetkých, ktorí nám pri riešení našich problémov môžu a chcú pomôcť. Inými slovami je treba mobilizovať sociálny a ľudský kapitál Košického kraja formou sociálnych partnerstiev, spolupracujúcich sietí a zapájaním širšej verejnosti do riešenia celospoločenských problémov. Spolupráca by tak mala zahŕňať celú oblasť sociálnej štruktúry spoločnosti od rodín a komunit, cez neziskové organizácie až po kooperáciu podnikov a inštitúcií v klastroch a výrobných sieťach⁴.

---

⁴ PHSR KSK 2016 – 2022

**EX-POST HODNOTENIA EXISTUJÚCEHO PHSR VRÁTANE VYHODNOTENIA
ROZPRACOVANÝCH INVESTIČNÝCH A NEINVESTIČNÝCH PROJEKTOV
K 31. 12. 2014**

Kritická oblasť1 - infraštruktúra a občianska vybavenosť

**Zámer 1:
Investície do infraštruktúry a občianskej vybavenosti**

Cieľ 1.1 Rekonštrukcia prístupovej cesty na miestnom cintoríne

Opatrenie	Rekonštrukcia prístupovej cesty na cintoríne
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Projekčná organizácia, realizujúca firma
Predpokladaná výška investícií v tis. €	10 000,- €
Finančné zdroje	Vlastné zdroje
Stav	Nerealizovala sa - do budúca potrebná

Cieľ 1.2 Rekonštrukcia sály kultúrneho domu

Opatrenie	Rekonštrukcia budovy Kultúrneho domu za účelom zlepšenia energetickej úspornosti prevádzky
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Projekčná organizácia, realizátor stavby
Predpokladaná výška investícií v tis. €	25 000,-€
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácia z Úradu vlády SR
Stav	Nerealizovala sa – do budúca je potrebná

Kritická oblasť 2 – Spoločenský život a podnikanie

**Zámer 2:
Spoločenský život a podnikanie**

Cieľ 2.1 Vybudovanie detského parku v obci

Opatrenie	Výstavba detského parku v obci ako prevencia proti narastajúcej kriminalite u detí a mládeže
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Projekčná organizácia, realizátor stavby
Predpokladaná výška investícií v tis. €	18 000,-€
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácia MAS Zemplín pod Vihorlatom
Stav	Je potrebné realizovať

Cieľ 2.2 Obecné múzeum

Opatrenie	Zrealizovať obecné múzeum v pôvodne zachovanom domčeku
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Starosta obce, poslanci obecného zastupiteľstva,
Predpokladaná výška investícií v tis. €	5 000,-
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, Program obnovy dediny, dotácia KSK
Stav	Nerealizovalo sa – do budúca bude potrebné realizovať

Kritická oblasť 3 – Spoločenský život a podnikanie

Zámer 3: Skvalitnenie životného prostredia

3.1 Vybudovanie lávky cez miestny potok

Opatrenie	Výstavba lávky cez potok kvôli prepojeniu doposiaľ oddelených častí oddychových zón v obci
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Občania v rámci aktivačných prác
Predpokladaná výška investície v tis. Sk	2 500,-€
Finančné zdroje	obecný rozpočet, dotácia POD
Stav	Je potrebné realizovať

Zámer 4: Rozšírenie ponuky voľnočasových aktivít a cestovný ruch

4.1 Výstavba trás podporujúca rozvoj CR v obci

Opatrenie	Zrealizovať turistické, cykloturistické, resp. náučné trasy s cieľom podpory rozvoja cestovného ruchu v obci
Zodpovedný	Starosta obce, poslanci OZ
Spolupracujúci	Projekčná a dodávateľská firma, občania v rámci aktivačných prác
Predpokladaná výška investície v tis. Sk	25 000,- €
Finančné zdroje	obecný rozpočet, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, prioritná os 2 - Cestovný ruch
Stav	Z časti realizovaný

1. 19 Analýza silných a slabých stránok územia

Popisujúce SWOT analýzy sa zameriavajú na silné, slabé stránky, príležitosti a hrozby prioritných rozvojových oblastí. Na ich základe budú formulované hlavné rozvojové ciele.

Analýza SWOT Sledovať a vyhodnocovať vývojové trendy v regióne v neustále sa meniacom vonkajšom prostredí, identifikovať trend sociálno-ekonomického rozvoja, alebo smer vývoja ako príležitosť alebo hrozbu, je v súčasnosti pre obec Koňuš nevyhnutnosť. To, čo sa na prvý pohľad zdá ako príležitosť, ňou vo vzťahu k zdrojom obce, kultúre, ľudským zdrojom, životnému prostrediu a hospodárstvu, uplatňovanej stratégii vôbec nemusí byť. Nástrojom pre celkovú analýzu vonkajších a vnútorných činiteľov je SWOT analýza. Predstavuje kombináciu dvoch analýz, S - W a O - T. Účelom SWOT analýzy je posúdenie vnútorných predpokladov podniku k uskutočneniu určitého rozvojového zámeru a podrobenie rozboru i vonkajších príležitostí a obmedzení určované potrebami obyvateľov a subjektov v rámci obce. Na jej základe môže obec prikrčiť k formulácii špecifických cieľov.

1.20.1 SWOT - Infraštruktúra a životné prostredie

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • ekologicky nenarušené životné prostredie • atraktívne a neznečistené životné prostredie • pravidelný vývoz tuhého odpadu • vystavaný kultúrny dom	<ul style="list-style-type: none"> • znečistený miestny potok • nevybudovaná kanalizácia • málo autobusových spojov
Príležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • potreba rekonštrukcie prístupovej cesty na miestnom cintoríne • materiálové a energetické využívanie odpadov – separovaný zber, recyklácia • možnosť čerpania prostriedkov z predvstupových fondov	<ul style="list-style-type: none"> • veľký počet plánovaných investičných akcií • vysoká finančná náročnosť investícií • vysoká miera nezamestnanosti – riziko odsťahovania obyvateľstva za prácou • rozpor medzi finančnými zdrojmi a strategickými zámermi

1.20.2 SWOT - Podnikateľské prostredie

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • tradície v poľnohospodárstve, prírodné podmienky pre poľnohospodársku prvovýrobu • prítomnosť ľudových tradícií v živote obyvateľov • vybudovaná cesta na hranicu s Ukrajinou a blízkosť ukrajinskej hranice • vysoká miera nezamestnanosti	<ul style="list-style-type: none"> • neexistujúca priemyselná výroba • transformácia poľnohospodárstva • nevybudované služby • malý počet podnikateľov, stagnácia rozvoja malého a stredného podnikania • nepriaznivá kvalifikačná štruktúra nezamestnaných

<ul style="list-style-type: none"> • lacná pracovná sila • absencia zdroja znečisťujúceho životné prostredie 	
Príležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • rozvoj služieb a cestovného ruchu smerujúci k vytváraniu pracovných príležitostí • rozvoj tradícií a hospodárskych aktivít založených na využívaní miestnych zdrojov • možnosť podnikania v poľnohospodárstve – vinohradníctvo a ovocinárstvo, stromčeky, liečivé bylinky 	<ul style="list-style-type: none"> • absencia tradícií poskytovania služieb v cestovnom ruchu • zhoršenie sociálnej situácie obyvateľov obce • nedostatočná jazyková vybavenosť • pomalý rozvoj infraštruktúry

1.20.3 SWOT - Kultúra, šport, služby

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • vybudovaný kultúrny dom 	<ul style="list-style-type: none"> • absencia ubytovacích kapacít a služieb • absencia stravovacích služieb • absencia klubu mladých • neexistujúce združenie pre ženy • nedostatočná úroveň a kapacita zariadení sociálnych služieb • chýbajúce cyklotrasy a turistické trasy
Príležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • predpoklad na postupné využívanie opustených domov na rekonštrukciu na víkendové chalupy • oživenie života obce v dôsledku rozvoja cestovného ruchu • možnosť čerpania nenávratných finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov 	<ul style="list-style-type: none"> • veľký počet plánovaných investičných akcií • vysoká finančná náročnosť investícií • vysoká miera nezamestnanosti – riziko odsťahovania obyvateľstva za prácou • rozpor medzi finančnými zdrojmi a strategickými zámermi

Koordinácia a syntéza výsledkov SWOT

Zostavenie SWOT analýzy je náročný proces, ktorý si vyžaduje systematický prístup pri identifikovaní a analýze bezprostredných, no zároveň aj často skrytých vonkajších a vnútorných faktorov. Výstižnosť väčšiny faktorov je zložitá vyjadriť prostredníctvom jednoduchých formulácií. Pri zaradovaní jednotlivých faktorov do základných zložiek SWOT analýzy je nutné dôkladne posudzovať ich lokálne a mikroregionálne podmienenú situáciu aj relatívny podiel na regionálnom rozvoji. V oblasti podnikateľského sektora ide hlavne o dobudovania sektora služieb. Ohrozenia obce Koňuš vyplývajú z okolitého prostredia, tendencií a skutočností, ktoré nemôže vedenie obce ovplyvniť.

2 Strategická časť

2. 1 Vízia územia

Obec Koňuš bude obcou, ktorá bude vyvážené zabezpečovať podmienky pre harmonický život všetkých kategórií svojich obyvateľov. Bude vyvážené a ohľaduplne využívať svoje prírodné bohatstvo za účelom jeho ekonomického a ekologického zveľad'ovania. V súvislosti s rozvojom sa bude snažiť propagovať existujúce prírodné hodnoty, ktoré zasahujú do tejto oblasti. V súvislosti s rozvojom cestovného ruchu sa bude snažiť aj o čo najlepšie prezentovanie svojich kultúrnych tradícií a zvyklostí v duchu rozvoja kultúrneho povedomia nielen vo svojom regióne, ale aj za hranicami Slovenskej republiky. Z hospodárskeho hľadiska obec vytvorí priaznivé podmienky na rozvoj tradičných výrobných a nevýrobných odvetví, pre ktorých rozvoj má obec najväčší potenciál – poľnohospodárska produkcia a drobné výrobné prevádzky, ktoré neovplyvňujú kvalitu bývania. V oblasti propagácie sa obec zameria na prezentáciu vlastných kultúrno – historických hodnôt a kultúrnej identity typickej pre túto oblasť. Poslanie je komplexná a všeobecná definícia objasňujúca mandát obce Koňuš. Poslanie opisuje a prezentuje základné služby (produkty), ktoré poskytuje a identifikuje hlavných „zákazníkov“, t.j. jej obyvateľov, miestnych podnikateľov, záujmové združenia a pod.. Poslanie vyjadruje základný dôvod existencie obce Koňuš a odpovedá na tri otázky: Čo obec robí? Prečo to robí? Pre koho to robí? Predpokladom pre zabezpečovanie kvalitných služieb obyvateľom obce, podnikateľom či návštevníkom a celkový plynulý chod samosprávy a jej orgánov je dôsledný denný operatívny manažment a realizácia profesionálnych interných služieb. Medzi významné činnosti - a to najmä z pohľadu obyvateľov obce – patrí administrovanie zasadnutí orgánov obce. Práve tieto authority rozhodujú o všetkých dôležitých zmenách, ktoré sa premietajú do života obyvateľov, napr. prostredníctvom všeobecne záväzných nariadení. Jedným zo základných predpokladov rozvoja obce je dodržiavanie zákonnosti a pravidiel miestnej samosprávy, ochrana života a osobného majetku občanov, v neposlednom rade aj ochrana životného prostredia. V súlade s poslaním obce Koňuš všetky tieto úlohy realizuje štátna polícia. K dosiahnutiu zámeru - vybudovať bezpečnú obec - polícia vykonáva všeobecnú prevenciu kriminality, aktívnu ochranu verejného poriadku, života, zdravia občanov a majetku. Súčasťou bezpečnostnej politiky obce je aj výkon ochrany pred požiarmi a civilnej ochrany obyvateľov.

- **Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj** - základnou úlohou samosprávy je rozvoj územia obce a zvyšovanie kvality života jeho obyvateľov.
- **Doprava a komunikácie** - pravidelná oprava a stavebná údržba miestnych komunikácií, letná a zimná údržba či rekonštrukcia vybraných miestnych komunikácií, to všetko zahŕňajú kompetencie obce v oblasti pozemných komunikácií. Pridanou hodnotou by mala byť rekonštrukcia prístupovej cesty na miestnom cintoríne
- **Technická infraštruktúra** - významným prvkom kvality života v obci sú funkčné inžinierske siete.
- **Odpadové hospodárstvo** - obec vykonáva úlohy, ktoré jej vyplývajú zo všeobecne záväzných právnych predpisov prijatých a platných v Slovenskej republike. V oblasti odpadového hospodárstva ide najmä o zber a prepravu komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov na účely ich zhodnotenia alebo zneškodnenia, zabezpečovanie zberných nádob zodpovedajúcich systému zberu komunálneho odpadu, či zabezpečovanie zberu a prepravy objemných odpadov. Pozornosť treba venovať aj tzv. zelenému odpadu a jeho kompostovaniu. Obec Koňuš využíva kompostovisko „zeleného odpadu“ v susednej obci Choňkovce

- **Životné prostredie** - udržiavanie a zveľadňovanie obce neznamená len ochranu a údržbu existujúcej verejnej zelene, ale aj zabránenie ďalšiemu znižovaniu podielu zelených plôch v zastavanom území obce, ich rozdrobovaniu a zmysluplné riadenie výstavby a využívania územia. V súlade s touto filozofiou obec každoročne zabezpečuje ošetrovanie a udržiavanie zelene - drevín, trávnikov, kvetinových záhonov. Súčasťou prostredia, v ktorom obyvatelia žijú, sú aj verejné priestranstvá, chodníky a miestne komunikácie. Tieto časti sú obcou pravidelne čistené. K ďalším činnostiam, ktoré sa podieľajú na vytváraní atraktívneho a zdravého prostredia patrí aj prevádzka či správa cintorína.
- **Sociálna oblasť a zdravotníctvo** - činnosť samosprávy - vzhľadom na existujúce kompetencie, je v oblasti sociálnej politiky veľmi rozsiahla. Poskytovanie sociálnych služieb je regulované celým radom zákonov a usmernení – počnúc ústavou Slovenskej republiky.

2.2 Formulácia a návrh stratégie

Strategický cieľ PRO ako aj ďalšie ciele v rámci jednotlivých politík vychádzajú z §3 Ciele podpory regionálneho rozvoja zákona 309/2014 o podpore regionálneho rozvoja, kde je hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja odstraňovať alebo zmiernovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja. Podpora regionálneho rozvoja podľa odseku 1 je zameraná najmä na komplexné využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia - prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov, podporu zavádzania nových technológií a inovácií pri rešpektovaní vnútorných špecifik regiónu, rozvoj informatizácie a digitalizácie v regióne, rozvoj hospodárstva a podnikateľského prostredia v regióne s cieľom zvýšiť jeho produktivitu, optimalizovať štruktúru hospodárstva, vytvárať nové pracovné miesta a stabilizovať ohrozené pracovné miesta, rozvoj ľudských zdrojov vrátane zvyšovania vzdelanostnej úrovne, kvalifikácie a zlepšovania prípravy detí a mladých dospelých na trh práce, predchádzanie sociálneho vylúčenia a zmiernovanie jeho negatívnych dôsledkov, podporu rovnosti príležitostí na trhu práce a podporu znevýhodnených komunít, realizáciu verejných prác podporujúcich rozvoj regiónu, zlepšenie a rozvoj sociálnej infraštruktúry regiónu, zlepšenie dopravnej a technickej vybavenosti regiónu, inžinierskych stavieb, rozvoj cestovného ruchu, medzištátnu, cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti regionálneho rozvoja v záujme trvalo udržateľného rozvoja regiónu, zachovanie identity a rozvoj kultúry a starostlivosť o kultúrne dedičstvo regiónov a sídiel, rozvoj pôdohospodárstva a rozvoj vidieka, rozvoj vidieckych oblastí a zvyšovanie kvality života na vidieku, realizáciu opatrení na ochranu, udržiavanie a zveľadňovanie životného prostredia a na obmedzovanie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie a zlepšenie environmentálnej infraštruktúry regiónu, ochranu prírody, efektívne využívanie prírodných zdrojov regiónu a využívanie alternatívnych zdrojov energie, rozvoj občianskej vybavenosti a rozvoj služieb v regióne, zvyšovanie dostupnosti a kvality bývania, budovanie a posilňovanie štruktúr občianskej spoločnosti, rozvoj prosociálneho správania obyvateľstva, rozvoj telesnej kultúry, športu a turistiky, ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia, atď. Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre obec Koňuš nasledovný strategický cieľ: **„Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Koňuš po ekonomickej, sociálnej a kultúrnej stránke“**. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude obec smerovať

do zlepšovania podmienok života obyvateľov obce v zdravom životnom prostredí pri zachovaní okolitého prírodného potenciálu. Zabezpečiť ochranu životného prostredia a jeho zveľadovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie oddychových zón v obci. Obec bude podporovať služby a takú výrobu, ktorá nezaťažuje životné prostredie. Vytvorí podmienky na zveľadenie katastrálneho územia, s cieľom zachovania atraktivity obce na bývanie bez rušivých vplyvov a priemyselnej výroby. Opatreniami pre podporu malého podnikania a služieb sa bude snažiť znižovať nezamestnanosť. V oblasti cestovného ruchu vytvorí podmienky v rámci prírodných hodnôt nachádzajúcich sa v okolí Morského oka, potenciál Zemplínskej Širavy, a pozornosť zamerať aj na poľovníctvo v spolupráci s poľovníckym združením. Pre obyvateľov dôchodkového veku vytvorí podmienky pre dôstojné prežitie staroby. Formulácia strategického cieľa vychádza z predpokladu, že budú vytvorené podmienky pre stabilizáciu, rozvoj a adaptáciu obyvateľstva v aktívnom prostredí s vybudovanou infraštruktúrou. Zároveň však musia byť vytvorené také podmienky, aby sa nezvyšovali výdavky verejných prostriedkov, ale aby nastala ich konsolidácia za účelom podpory nových rozvojových projektov. Navrhovaná stratégia vychádza zo strategických prístupov v rámci regionálneho rozvoja, ktoré sú postavené na:

- aktivizácii nedostatočne využívaného potenciálu a podpore hospodárskeho rozvoja obce a okolia
- rozšírení a zvýšení podielu aktivít na úrovni partnerstva
- aktivizácii nástrojov riadenia verejných výdavkov za účelom ich zníženia.

Súbežne je však potrebné venovať pozornosť aj rozvíjaniu ľudských zdrojov. Hlavným zámerom stratégie v tejto oblasti je zapojenie viacerých subjektov a postup riešenia danej problematiky v rámci partnerstva.

Strategický plán hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce pre uvažované obdobie predstavuje rozsiahly komplex analýz a opatrení. V každom období niektoré opatrenia podmieňujú realizovanie iných. Niektoré sa musia považovať za dôležitejšie pre havarijný stav predmetnej veci, niektoré sú ešte prednostnejšie z hľadiska potrieb a záujmu tej alebo onej skupiny obyvateľov. Limitujúci faktor – dostatok finančných prostriedkov nemôže byť dôvodom pre neurčenie strategického cieľa. Už tým že je definovaný napomôže smerovaniu rozvoja. Spracovatelia vychádzajúc z prieskumu a analýzy existujúceho stavu, pri zachovaní princípov všeobecného konsenzu a vzájomnej vyváženosti, považujú za prioritné rozvojové oblasti (Osi) nasledovné (vychádzajúce z princípov programového rozpočtovania, prenesených a originálnych kompetencií obce definovaných zákonom 416/2001 o prechode..., ekonomickou a funkčnou klasifikáciou (COFOG) a cieľov podpory regionálneho rozvoja v zmysle zákona 309/2014 o podpore regionálneho rozvoja: Pre obec Koňuš je nevyhnutné, aby v súlade s celoeurópskou stratégiou do roku 2020 naplnila tri kľúčové priority rastu:

- **inteligentný rast** - je založený na efektívnych investíciách do vzdelávania, výskumu a inovácií
- **udržateľný rast** - je vďaka prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo a zameranie sa na konkurencieschopné odvetvia priemyslu
- **inkluzívny rast** – s veľkým dôrazom na tvorbu pracovných miest a zmiernenie chudoby.

K základným predpokladom realizácie stratégie programu patrí:

- integrovaný prístup (kombinovanie investícií, prierezové riešenie problémov)
- majetkové vysporiadanie vlastníckych vzťahov
- dostatočné financovanie prenesených kompetencií štátnej správy na samosprávu zo štátneho rozpočtu

Pri realizácii stratégie bude zároveň kladený dôraz na rešpektovanie princípov udržateľného rozvoja a podporu synergie medzi ekonomickým, sociálnym a environmentálnym prostredím. Pri formulácii stratégie Programu rozvoja obce Koňuš na roky 2015 – 2019 boli zohľadnené priority Slovenskej republiky formulované v dokumente Národná stratégia regionálneho rozvoja SR 2020/30. Udržateľný rozvoj sa chápe v kontexte rozvoja sídelného prostredia obce Koňuš. Vo vytvorení systému ktorý by priebežne vyhodnocoval kvalitu sídelného prostredia, identifikoval jeho narušenia a inicioval ich nápravu. Udržateľný rast sa zakladá na: ochrane životného prostredia, znížení emisií a zachovaní biologickej rozmanitosti; zavedení efektívnych inteligentných rozvodov elektrickej energie využívajúcich informačné a telekomunikačné technológie; využívaní sietí pokrývajúcich celú EÚ s cieľom poskytnúť podnikom (hlavne malým výrobným spoločnostiam) ďalšiu konkurenčnú výhodu; zlepšení podnikateľského prostredia, a to najmä pre MSP; dobre informovaných spotrebiteľoch. Inkluzívny rast predstavuje rast založený na efektívnom využívaní vnútorných zdrojov regiónu: ľudských, prírodných, kapitálových. Významným faktorom inkluzívneho rastu je spokojnosť obyvateľov a ich ochota podieľať sa na ňom. Úzko s tým súvisí rozvoj športu, voľno časových aktivít, aktívneho trávenia voľného času, relaxu, zábavy, kultúry, umenia. Sú to aktivity, ktoré podporujú kreativitu.

2.3. Strategické ciele v jednotlivých politikách

Zámer	1. Investície do infraštruktúry a občianskej vybavenosti	2. Zvýšenie kvality spoločenského života a podnikania	3. Skvalitnenie životného prostredia	4. Cestovný ruch a rozšírenie ponuky voľnočasových aktivít
	1.1 Rekonštrukcia prístupovej cesty na miestnom cintoríne	2.1 Vybudovanie detského parku v obci	3.1 Vybudovanie lávky cez miestny potok	4.1 Výstavba cyklotrás
	1.2 Rekonštrukcia sály Kultúrneho domu	2.2 Obecné múzeum		4.2 Informačné tabule v obci
		2.3 Vybudovanie ubytovacích zariadení		4.3 Náučný chodník
		2.4 Informovanosť Samospráva-obyvateľstvo-podnikatelia		
		2.5 Cezhraničná spolupráca s Ukrajinou, kultúra, šport a cestovný ruch		

3 PROGRAMOVÁ ČASŤ

Zámer „Investície do infraštruktúry a občianskej vybavenosti“ je nevyhnutné z hľadiska životných štandardov, ako aj udržania požadovanej štruktúry a počtu obyvateľstva. Ide hlavne o zabezpečenie infraštruktúry do oblastí, ktoré sú potenciálne najvhodnejšie na rozvoj obce.

Zámer „Zvýšenie kvality spoločenského života a podnikania“ zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov obce. Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti a umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy.

Zámer „Skvalitnenie životného prostredia“ je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osвета, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.

Zámer „Cestovný ruch a rozšírenie ponuky voľno časových aktivít“ budovať dobré meno obce (goodwill) a dosiahnuť, aby sa obec stala vyhľadávaným miestom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky. Využiť prírodný potenciál, ktorý ponúka blízke aj širšie okolie obce.

MERATEĽNÉ INDIKÁTORY

Monitorovanie Programu rozvoja obce Koňuš sa vykonáva na základe súboru indikátorov priradených k jednotlivým cieľom a opatreniam, ktoré môžu byť priebežne konkretizované. Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov na jednotlivé opatrenia a zároveň preukazujú na ekonomickú účinnosť realizovaných verejných výdavkov. Indikátory budú zároveň základným faktorom pri tvorbe kritérií na čerpanie finančnej podpory z regionálneho rozvojového fondu.

3.1 Akčné plány

Zámer 1: Investície do infraštruktúry a občianskej vybavenosti

3.1.1 Cieľ 1.1 Rekonštrukcia prístupovej cesty na miestnom cintoríne

Opatrenie	Rekonštrukcia prístupovej cesty na cintoríne
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Projekčná organizácia, realizujúca firma
Predpokladaná výška investícií v tis. €	10 000,- €
Finančné zdroje	Vlastné zdroje

3.1.2 Cieľ 1.2 Rekonštrukcia sály Kultúrneho domu

Opatrenie	Rekonštrukcia budovy Kultúrneho domu za účelom zlepšenia energetickej úspornosti prevádzky
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Projekčná organizácia, realizátor stavby
Predpokladaná výška investícií v tis. €	25 000,-€
Finančné zdroje	Obečný rozpočet, dotácia z Úradu vlády SR

Zámer 2: Spoločenský život a podnikanie

3.2.1 Cieľ 2.1 Vybudovanie detského parku v obci

Opatrenie	Výstavba detského parku v obci ako prevencia proti narastajúcej kriminalite u detí a mládeže
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Projekčná organizácia, realizátor stavby
Predpokladaná výška investícií v tis. €	18 000,-
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácia MAS Zemplín pod Vihorlatom

3.2.2 Cieľ 2.2 Obecné múzeum

Opatrenie	Zrealizovať obecné múzeum v pôvodne zachovanom domčeku
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Starosta obce, poslanci obecného zastupiteľstva,
Predpokladaná výška investícií v tis. €	5 000,-
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, Program obnovy dediny, dotácia KSK

3.2.3 Cieľ 2.3 Vybudovanie ubytovacích zariadení

Opatrenie	Vybudovanie ubytovacích zariadení
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Projekčná a dodávateľská firma
Predpokladaná výška investície v €	100 000,-
Finančné zdroje	obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka

3.2.4 Cieľ 2.4 Informovanosť samospráva-obyvateľstvo-podnikatelia

Opatrenie	Zabezpečenie informovanosti medzi samosprávou obyvateľstvom a podnikateľmi
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Dodávateľská firma
Predpokladaná výška investície v €	25 000,-
Finančné zdroje	obecný rozpočet, Program rozvoja vidieka

3.2.5 Cieľ 2.5 Cezhraničná spolupráca s Ukrajinou – kultúra, šport, cestovný ruch

Opatrenie	Cezhraničná spolupráca s Ukrajinou, kultúra, šport a cestovný ruch
Zodpovedný	Starosta obce, poslanci OZ
Spolupracujúci	Mikroregión BOROLO, MAS ZpV
Predpokladaná výška investície v €	10 000,-
Finančné zdroje	obecný rozpočet, KSK

Zámer 3: Skvalitnenie životného prostredia

3.3.1 Cieľ 3.1 Vybudovanie lávky cez miestny potok

Opatrenie	Výstavba lávky cez potok kvôli prepojeniu doposiaľ oddelených častí oddychových zón v obci
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Občania v rámci aktivačných prác
Predpokladaná výška investície v tis. €	8 000,-
Finančné zdroje	obecný rozpočet, dotácia POD

Zámer 4: Cestovný ruch a rozšírenie ponuky voľnočasových aktivít

3.4.1 Cieľ 4.1 Výstavba cyklotrás

Opatrenie	Vybudovanie cyklotrás
Zodpovední	Starosta obce, poslanci OZ
Spolupracujúci	Realizačná firma
Predpokladaná výška investície v €	35 000,-
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácia Ministerstva školstva SR

3.4.2 Cieľ 4.2 Informačné tabule v obci

Opatrenie	Riešiť informačné tabule
Zodpovední	Starosta obce, poslanci OZ
Spolupracujúci	Realizačná firma
Predpokladaná výška investície v €	2 500,-
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácia Ministerstva školstva SR

3.4.3 Cieľ 4.3 Náučný chodník

Opatrenie	Náučný chodník
Zodpovední	Starosta obce, poslanci OZ
Spolupracujúci	Realizačná firma
Predpokladaná výška investície v €	15 000,-
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, dotácia Ministerstva školstva SR

4 REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

Strategické zámery bude možné naplňovať, keď sa nebude meniť neustále dotačná politika a bude ľahšie môcť získať finančné zdroje z fondov EÚ, nakoľko obec z vlastných prostriedkov nebude mať možnosť naplňovať svoje strategické ciele.

Tabuľka č. 9 Harmonogram realizácie

Strategický zámer	Cieľ	2015	2016	2017	2018	2019
1.	1.1					
	1.2					
2.	2.1					
	2.2					
	2.3					
	2.4					
	2.5					
3.	3.1					
4.	4.1					
	4.2					
	4.3					

4.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PRO

Obecný úrad zabezpečuje trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj prostredníctvom PRO a Akčných plánov. Obecný úrad v súčinnosti s poslancami OZ a zriadenými komisiami pripravuje vízie, stratégie, iniciuje aktivity strategického rozvoja obce, vykonáva stratégiu regionálneho rozvoja, vypracováva program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja, koordinuje spoluprácu na jeho vypracovaní, spolupracuje s externým prostredím, vedie databázy kontaktov, vedie prehľad o organizáciách tretieho sektora, pomáha a vytvára podmienky na ich činnosť. Úrad analyzuje potreby, ktoré sa plánujú prefinancovať z príspevkov na projekty, sleduje výzvy na predkladanie žiadostí, legislatívu, pravidlá, pri príprave spolupracuje s vecnými útvarmi a externým prostredím, vytvára podmienky pre realizáciu projektov, monitoruje priebeh realizácie projektov, zúčastňuje sa na kontrole práce na projektoch, kontroluje práce na realizácii projektov a hodnotí ukončené projekty, sleduje legislatívu a pravidlá pre čerpanie fondov EÚ a grantov, komunikuje s riadiacim orgánom, monitoruje realizáciu projektov. Koordinácia efektívnej a účinnej implementácie PRO bude zabezpečená prostredníctvom príslušných komisií OZ. Obecné zastupiteľstvo kontroluje dosahovanie stanovených cieľov PRO Koňuš. Pravidelne sleduje a hodnotí výsledky implementácie Programu rozvoja obce. Orgány a inštitúcie štátnej správy všetkých oblastí spoločensko-ekonomického a kultúrneho života, ktoré realizáciou svojich rozvojových aktivít prispievajú k naplňaniu cieľov PRO a vstupujú do partnerstiev územnej spolupráce. Podnikateľské subjekty, združenia podnikateľských subjektov, zamestnávateľa – koordinujúce aktivity na naplňanie cieľov PRO a vstupujúce do partnerstiev na mimo sektorovej báze, podnikateľský subjekt – samospráva – tretí sektor. Záujmové spolky a združenia, občianske združenia – realizujúci svoje rozvojové aktivity v koordinácii s obcou Koňuš, v súlade s opatreniami a aktivitami PRO Koňuš, podporujúcimi vyvážený regionálny rozvoj územia obce. Ostatní socio - ekonomickí partneri – podieľajúci sa na realizovaní akčných plánov v súlade s PRO Koňuš na roky 2015 – 2019.

Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie akčných plánov obce Koňuš. Implementácia PRO Koňuš sa bude realizovať aj prostredníctvom konkrétnych Akčných plánov. Akčné plány PRO by mali byť priamo napojené na rozpočet obce a zároveň reflektujú kompetencie obce. Návrh systému riadenia a implementácie akčných plánov PRO Koňuš je nasledovný:

- Obecné zastupiteľstvo monitoruje implementáciu akčných plánov obce Ruská Bystrá
Posudzuje a schvaľuje návrhy na zmenu a doplnenie akčných plánov
- Realizáciu konkrétnych projektov Akčného plánu obce Koňuš budú zabezpečovať pracovníci úradu a starosta obce.
- Kontrolným orgánom budú poslanci obce, súčinnosť poskytnú jednotlivé komisie Obecného zastupiteľstva obce Koňuš. Realizácia vyžaduje systematickú prácu, stanovenie priorit, rozloženie financovania, získavanie úverov a cudzích zdrojov, sledovanie výziev jednotlivých riadiacich orgánov pre euro fondy. V obci Koňuš je zriaďovanie ďalších orgánov v súvislosti s PHRSR bezpredmetné.

4.2 Systém monitorovania a hodnotenia plnenia PRO

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PRO patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. Základom nového strategického prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia pre programové obdobie 2015 – 2019 je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky intervencií. Jednotné a správne porozumenie nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti EÚ je kľúčovým faktorom efektívnej prípravy a realizácie programového obdobia 2014 - 2020. Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov. Monitorovanie, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je teda zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov programu a na dosahovanie cieľov programu. Na rozdiel od vstupov externými faktormi mimo dosahu programu. Externé faktory môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny alebo výraznejší vplyv. Práve preto je pri tvorbe programu kľúčové identifikovať pokiaľ možno všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie zvoleného výsledku a rozhodnúť, ktoré z nich budú predmetom programu. Z tohto dôvodu je určenie celkového skutočne dosiahnutého výsledku t.j. reálneho dopadu (dosahu) programu na zmenu sociálno-ekonomickej reality možné len na základe vykonania hodnotenia dopadov. Dopady nebudú merané prostredníctvom ukazovateľov, ale vhodne zvolenými metódami hodnotenia. Hodnotenie vychádza z údajov získaných na základe monitorovania, kombinuje ich s ďalšími údajmi a poskytuje pridanú hodnotu pre proces učenia, zdokonaľovania a zvyšovania transparentnosti verejných politík tým, že analyzuje unikátnu špecifickú situáciu hodnoteného programu. Hľadá súvislosti, ktoré nie sú evidentné a dopady, ktoré neboli plánované, poskytuje relevantné dôkazy. Stanovenie vhodných výstupových a najmä výsledkových merateľných ukazovateľov je kľúčové, aby bolo možné merať a spätne vyhodnotiť dosahovanie plánovanej zmeny sociálno-ekonomickej reality. Výstupové merateľné ukazovatele pre všetky prioritné osi PRO je potrebné definovať v závislosti od plánovaných aktivít a projektov, ktoré prispievajú k dosahovaniu plánovaného výsledku. Zvoliť by mali len tie merateľné ukazovatele, ktoré vystihujú podstatu výstupov priorit a prioritných osí PRO. Cieľové hodnoty predstavujú kvalifikovaný odhad, ktorý môže byť v prípade potreby upravený na základe vývoja implementácie. Pri stanovovaní cieľových hodnôt je vhodné vychádzať zo skúseností s implementáciou podobných projektov v minulosti, z dostupných cenníkov, prípadne smerných ukazovateľov (tzv. benchmarkov).

Významným predpokladom pre úspešné napĺňanie cieľov PRO Koňuš je posilnenie postavenia miestnej samosprávy pri implementácii samotného programu. Zároveň je potrebné, aby miestna samospráva aktívne iniciovala vznik partnerstiev (spolupráce) s významnými socioekonomickými aktérmi pôsobiacimi na území obce. Úlohou miestnej samosprávy je pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie plnenia PRO Koňuš. Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie cieľov Programu a projektov s využitím systému merateľných ukazovateľov. Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre obec Koňuš vstupy pre rozhodovanie pre účely zlepšenia implementácie PRO, vypracovávanie priebežných správ a záverečnej správy o vykonávaní PRO a podklady pre rozhodovanie Obecného zastupiteľstva obce Koňuš (napr. v súvislosti s prípadnou revíziou PRO). Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení PRO v rozsahu zadaných úloh a zodpovedností (definované v PRO Koňuš). Monitorovanie na úrovni cieľov a prioritných osí PHRSR ako celku bude zabezpečovať OcÚ Koňuš. Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie PRO a pre prijímanie rozhodnutí OcÚ Koňuš a Obecného zastupiteľstva obce Koňuš. Zároveň sú využívané v procese hodnotenia PRO, resp. jeho rôznych aspektov.

Ciele PRO sa definujú a následne kvantifikujú v procese programovania prostredníctvom sústavy merateľných ukazovateľov. Ukazovatele sú záväzné pre všetky subjekty a sú súčasťou PRO Koňuš. Napĺňanie zadaných ukazovateľov predstavuje najdôležitejší nástroj pre monitorovanie a hodnotenie napĺňania cieľov PRO. Rámcové merateľné ukazovatele PRO sú uvedené na konci programovej časti PRO Koňuš na roky 2015-2019. Monitorovanie začína na najnižšom stupni – na úrovni projektu. Pre potreby monitorovania je projekt základnou jednotkou, ktorá je analyzovaná prostredníctvom relevantných zozbieraných údajov. Hodnotenie v súlade so systémom riadenia, definovaným v PRO, hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PRO a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PRO a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupiny aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia (roky 2015-2019) sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PRO, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba). Pri hodnotení treba brať v úvahu skutočnosť, že návrhy do PRO podávali rôzne cieľové skupiny obyvateľstva, inštitúcie a jednotlivci. Nie všetky úlohy sú reálne z pohľadu samosprávy, nie všetky úlohy sú prioritné z pohľadu obecného zastupiteľstva a nie všetky úlohy je možné zrealizovať z vlastných prostriedkov obce, s prihliadnutím a na nenárokovateľnosť dotácií a nie celkom transparentný spôsob ich získavania. Niektoré úlohy môžu vychádzať z momentálnej nálady v obci či jednotlivých záujmov, pričom s odstupom času sa môžu javiť ako málo významné. PRO nie je dogma a nie je to nemenný materiál, je to vytýčenie dlhodobých cieľov a potrieb obce z pohľadu väčšinových záujmov a poradia financovania. Obecné zastupiteľstvo môže tento materiál dopĺňať a aktualizovať. Priebežné hodnotenie proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu až po predloženie Záverečnej správy Programu. Priebežné hodnotenia sa odporúča vykonávať raz ročne. Hodnotiace obdobie je obdobie od 1. januára do 31. decembra príslušného roka. Správu z hodnotenia predkladá OcÚ

Obecnému zastupiteľstvu obce Koňuš najneskôr do 6 mesiacov po uplynutí príslušného hodnotiaceho obdobia. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného PRO a priebežné správy o implementovaní PRO predkladané Obecnému zastupiteľstvu obce Koňuš. Výsledky hodnotenia sú podkladom pre rozhodnutia OcÚ a Obecného zastupiteľstva obce Koňuš pri riadení realizácie PRO s účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k naplneniu hlavných ekonomických, sociálnych a environmentálnych cieľov. Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PRO a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PRO Koňuš. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PRO (tzv. programové obdobie). Programové obdobie začína dňom schválenia Programu príslušným monitorovacím výborom a končí 31.12.2019. Vypracovanie Záverečnej správy zabezpečí OcÚ Koňuš, ktorý ju do 6 mesiacov od ukončenia programového obdobia predkladá obecnému zastupiteľstvu.

4.3 Akčný plán

Akčný plán je konkrétny a záväzný harmonogram činností súvisiacich s rozvojom obce v jednotlivých oblastiach sociálno-ekonomického rozvoja, vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych nosných a podporných projektov. Akčný plán obsahuje záväzky týkajúce sa plnenia jednotlivých úloh ako aj zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie, predpokladané zdroje financovania, predpokladané objemy rozpočtov, dopad na rozpočet relevantného subjektu, ako aj stav momentálnej pripravenosti projektov. Súčasťou akčného plánu je predpokladaný časový harmonogram. Predpokladané rozpočty v pláne sú uvedené v €.

5 FINANČNÁ ČASŤ

5.1. Indikatívny finančný plán na celú realizáciu PRO

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu Programu rozvoja je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, ide tiež o zdroje zahraničné, najmä o prostriedky Európskej únie. Dôležitým zdrojom budú, po dokončení reformy verejnej správy a uskutočnení daňovej reformy, vlastné prostriedky. V dôsledku neexistencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal Program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, je výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít stanovená len orientačne. Táto časť sa bude konkretizovať v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov, možností obecného rozpočtu, atď., ...

Strategický zámer	Cieľ	2015	2016	2017	2018	2019	Spolu
1.	1.1					10 000,-	10 000,-
	1.2				15 000,-	10 000,-	25 000,-
2.	2.1	10 000,-	8 000,-				18 000,-
	2.2			5 000,-			5 000,-
	2.3	50 000,-	50 000,-				100 000,-
	2.4			10 000,-	15 000,-		25 000,-
	2.5				3 000,-	7 000,-	10 000,-
3.	3.1				3 000,-	5 000,-	8 000,-
4.	4.1	5 000,-	15 000,-	15 000,-			35 000,-
	4.2			1 000,-	1 500,-		2 500,-
	4.3				7 000,-	8 000,-	15 000,-

6 ZÁVER

Program rozvoja obce Koňuš je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce. Program rozvoja obce je otvoreným dokumentom, ktorý bude vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach obecného zastupiteľstva podľa potreby. Predmetný Program rozvoja obce Koňuš bol schválený na zasadnutí Obecného zastupiteľstva obce Koňuš.

Mgr. Jozef Hrinkanič
starosta obce

7 Prílohy PRO

7.1. Zoznam informačných zdrojov použitých v PRO

1. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020,
2. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (PHSR KSK),
3. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, aktualizácia 2010,
4. Národný program reforiem, máj 2012,
5. Návrh základných princípov na prípravu Partnerskej dohody Slovenskej republiky na programové obdobie 2014 – 2020,
6. Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020, 2010,
7. Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast,
8. Spoločný strategický rámec EK, marec 2012,
9. Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom),
10. CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012,
11. CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT),
12. CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu,
13. CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu,
14. CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+,
15. CENTROPE – Stratégia v oblasti kultúry a cestovného ruchu 2013+,
16. Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 – 2020,
17. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020,
18. zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov,
19. Zákon č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov,
20. Zákon č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách, v znení neskorších predpisov,
21. Zákon č. 482/2003 Z. z. o štátnej pokladnici,
22. UPSVAR. Štatistiky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny 1999 – 2004,
23. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. Národná stratégia ISPA Slovenskej republiky: životné prostredie, Október 2000,
24. www.statistics.sk,
25. Vyhláška MŕP SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny,
26. Vyhláška MŽP SR č. 492/2006 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
27. Zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny,
28. PHSR mikroregiónu BOROLO,
29. Interné materiály obce Koňuš,

7.2. Zoznam skratiek použitých v PRO

1. PRO - Program rozvoja obce
2. SR – Slovenská republika
3. EÚ – Európska únia
4. PHRSR KSK - Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja
5. OECD – Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
6. EK – európska komisia
7. RDP - Regional Development Plan - Národný (regionálny) rozvojový plán
8. CSF – Community Support Framework - Rámec podpory spoločenstva
9. SOP – Sectoral Operation Programme - Sektorové operačné programy
10. ROP – Regional Operation Programme - Regionálne operačné programy
11. SUS – Strategické usmernenia Spoločenstva
12. PD – Partnerská dohoda
13. OP – Operačné programy
14. SES – Ekologická stabilita
15. UPO – Územný plán obce
16. ÚPSVaR – Úrad práce sociálnych vecí a rodiny
17. ETC – Európska komisia cestovného ruchu
18. CR – Cestovný ruch
19. SWOT – analýza vnútorných silných a slabých stránok podniku, produktu, regiónu; Silné stránky (Strengths), Slabé stránky (Weaknesses), Príležitosti (Opportunities), Ohrozenia (Threats)
20. OZ – Obecné zastupiteľstvo
21. OcÚ – Obecný úrad